

Mega Spor Etkinliklerinin Sosyo-Ekonomik Etkileri

¹Arif Çağatay DÜZEN ²Mehmet KARGÜN ³Talip ÇELİK

¹Sorumlu yazar, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, E-mail: cgtydzn09@outlook.com

²Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

³İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu

Özet

Literatüre bakıldığında sporun kişiye hem biyolojik hem de psikolojik olarak etkileri yadsınamayacak kadar fazla olduğu görülmektedir. Sporun kişiye kazandırdıklarının yanı sıra ülkelere pazarlama imkânı yaratma, tanıtma, markaların değerini artırma gibi etkilerle yerel ve bölgesel kalkınmayı desteklemede önemli bir araç haline gelmiştir. Bu nedenden birçok ülkenin de yaptığı gibi Türkiye’de spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmak için organizasyonlar için gerekli alt yapıyı sağlamaya uğraş vermektedir. Yapılan bu çalışma mega spor etkinliklerinin yapıldığı kent ve ülkeler üzerinde bıraktığı etkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi modeli benimsenmektedir. Bu bağlamda konu ile ilgili kaynaklar arşiv olarak taranıp bir araya getirilip incelenecektir. Doküman analizinde veriler sistematik olarak toplanır, incelenir ve değerlendirilir. Bu bağlamda konu ile ilgili geçmişte yapılmış bilimsel çalışmalar, istatistiksel bilgiler, matematiksel veriler göz önüne alınmıştır. Elde edilen verilere baktığımız zaman mega spor etkinlikleri hızlı bir şekilde izleyici sayılarını arttırmıştır. Bunun neticesinde mega spor etkinliklerinin yapıldığı kentlerde spor turizmi gelişmiştir. Aynı zamanda kentler sosyo-ekonomik anlamda birçok etkiyi hissetmiştir. Mega spor etkinlikleri için yeni yapılan spor salonları hem kentlere olumlu etkiler yaratmış hem de istihdam alanında önemli bir yer tutmuştur. Bunların yanında spor sponsorlukları ve spor ile ilgili yan paydaşlar mega spor etkinliklerinden önemli derecede etkilenmiştir. Sonuç olarak mega spor etkinlikleri organize edildikleri kentlere çok farklı yönlerden önemli birçok etkide bulunmaktadır. Özellikler uzun vadede ülke tanıtımı, sporcu gelişimi, sporda tesisleşmeyi destekler nitelik de olumlu etkileri olabilmektedir. Bunlar spor sponsorluğu, istihdam, tesisleşme ve sporun yan paydaşları olarak sıralanabilir. Bu sebeplerden ötürü bu tür organizasyonların ülkemizde yapılması için planlı bir şekilde gelişme hedeflenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Spor, mega spor etkinlikleri, spor ekonomisi

Socio-Economic Effects of Mega Sports Events

Abstract

It is seen that the effects of sports on the person both biologically and psychologically are undeniable. In addition to the benefits that sports provide to individuals, sports have become an important tool in terms of supporting local and regional development with effects such as creating marketing opportunities to countries, promoting them and increasing the value of brands. This study aims to examine the effects of mega sports events on cities and countries. In the study, the document analysis model, one of the qualitative research methods, is adopted. In this context, the resources related to the subject will be scanned as archives and brought together and examined. In document analysis, the data is systematically collected, analyzed and evaluated. In this context, previous scientific studies on the subject, statistical information and mathematical data have been taken into consideration. Considering the findings of the research, the cost and profit table of the Olympic Games held between 1996 and 2016 has been explained. In Table 2, the income statement of the International Federations in some Summer and Winter Olympic Games is given. In Table 3, the income of the Olympic Committee according to some years and in Table 4, information about the income status of the FIFA World Cups held in 1978 and 2018 are given. When we look at the data obtained, mega sports events have rapidly increased the number of viewers. As a result, sports tourism has developed in cities where mega sports events are held. At the same time, cities have felt many socio-economic impacts. The newly built sports halls for mega sports events have both created positive effects on cities and have an important place in the field of employment. Besides, sports sponsorships and side stakeholders related to sports were significantly affected by mega sports events. Consequently, mega sports events have many important effects in many different ways on the cities where they are organized. Especially in the long term, it can have positive effects that support the promotion of the country, the development of athletes, and the establishment of sports. These can be listed as sports sponsorship, employment, establishment and side stakeholders of sports.

Keywords: Sports, mega sports events, sports economy

SUMMARY

Introduction: Sports is also very effective for the development of people while it develops people's abilities. Sport is a cultural activity based on competition, as well as physical improvement, which is carried out as individuals or groups or as a profession for a certain period, within the framework of certain rules, enabling the formation of socialization, cohesion and solidarity among individuals (Nalçakan, 2009:46). Movement, in its narrowest and broadest sense, is a series of events that are important for human life and public health. Sport, defined as a social institution, is a phenomenon in which participants apply certain tactics and physical strength to win, present a visual feast to the audience, reflect the characteristics of the society they belong to, and sometimes direct them (Emekli, 2006: 78). When we come from the past to the present, the structure of sports changes together with the political and economic organizational structure of the countries. In this context, sport is the subject of public policy affecting the economy, health and public safety, environment, labour relations, use of space, laws and regulations (Ren, 2009: 47; Reisenger, 1994: 71). Of course, all the economic and social changes in the modern world can also be seen in sports organizations. The emergence and development of sports as an organized recreational activity is related to its role in serving the political administration and economic purposes, and it starts with the collective living of the people (Nalçakan, 2009: 74). Today,

sports have reached a very complex structure in terms of political and economic organization. In our world where politics, art, environment and many other issues are on the agenda, sports continue to be a sector by being commercialized (Argan, 2004: 49). **Aim:** This study aims at examining the impact of international sports organizations on countries and cities and their social, cultural and economic impacts on the general public to determine the perception of the local people about the social, cultural and economic effects of international sports organizations on the city, some awareness was tried to be created in the local people by revealing the social, cultural and economic effects of sports. **Methodology:** This research was carried out with the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. The document analysis technique is one of the qualitative research methods used to analyze the content of written data carefully and systematically (Wach, 2013). This is followed by the analysis of the obtained data. The three-stage analysis of the data obtained by qualitative research methods is as follows; collecting data, reducing data, displaying data, drawing conclusions and verifying the result (Miles and Huberman 1994). The obtained data were collected with the document analysis technique mentioned in the method section. The data on the research subject were obtained by examining all the data, including printed, electronic news, statements of official institutions and organizations, and news on the internet. The data subject to the research were systematically obtained, examined and evaluated with the document analysis technique. **Results:** Between 1978 and 2018, FIFA's revenue from World Cup organizations increased 400 times, thanks to factors such as the increasing number of spectators and sponsorship support. The chart above shows the sponsors' interest in the FIFA World Cup organization and the size the football industry has reached. Thanks to the Olympic organizations, the total income of the international Olympic committee has increased its profits over the years. It is predicted that the reason for this may be the increase in the interest in the Olympics and, accordingly, the rise in audience participation, sponsor support and support activities. The IOC provides income to the International Federations. these funds used to support the development of the sports worldwide are distributed after the completion of the Games in which the International Federations are active. Pyeong-Chang 2018 income distribution to International Federations was more than double the equivalent income distribution after Salt Lake City 2002. **Conclusions:** In the light of the data, it can be said that the new Olympics to be held will also contribute to the federations. All incomes and expenses obtained after the Olympics are calculated according to the data, and those concerned believe that economic gains will increase in the coming periods. National and international funds flow between regions to promote local or regional development by increasing the amount of investment resulting from the Olympics. Increasing economic gains lead to increased interest in hosting the Olympics. When we look at the organizations, countries have been able to close that organization with profit after each Olympics. Although there are sometimes fluctuations, the profit rate has increased over the years. In the light of the data, a loss of 2.1 billion dollars was recorded in the Rio Olympics held in Brazil, contrary to this situation.

1. GİRİŞ

Spor, insanların yeteneklerini geliştirirken, aynı zamanda insanların gelişimi için de oldukça etkilidir. Spor, belirli kurallar çerçevesinde, belirli bir süre için kişi veya gruplar halinde veya meslek olarak gerçekleştirilen, bireyler arasında sosyalleşme, kaynaşma ve dayanışmanın oluşmasını sağlayan fiziki iyileştirmenin yanı sıra rekabete dayalı kültürel bir etkinliktir (Nalçakan, 2009). Hareket; en dar ve en geniş anlamıyla insan hayatı ve halk sağlığı açısından önem arz eden bir olaylar dizisidir. Toplumsal bir kurum olarak tanımlanan spor, katılımcıların kazanmak için belirli taktikler ve fiziksel güç uyguladıkları, izleyicilere görsel bir şölen sunduğu, insanların ait oldukları toplumun özelliklerini yansıtan, bazen de onları yönlendirir (Emekli, 2006).

Geçmişten günümüze geldiğimiz zaman sporun yapısı, ülkelerin siyasi ve ekonomik örgütlenme yapısıyla beraber değişim göstermektedir. Bu bağlamda spor; ekonomik, sağlık ve kamu güvenliği, çevre, çalışma ilişkileri, mekân kullanımı da yasa ve yönetmelikleri etkileyen kamu politikasının konusudur (Ren, 2009; Reisenger, 1994). Elbette modern dünyada yaşanan tüm ekonomik ve sosyal değişimler spor organizasyon ve organizasyonlarında da görülebilmektedir. Sporun organize bir rekreasyonel aktivite olarak ortaya çıkması ve gelişmesi, siyasi yönetime ve ekonomik amaçlara hizmet etmesindeki rolü ile ilgilidir ve halkın toplu yaşaması ile başlar (Nalçakan, 2009). Günümüzde spor, siyasi ve ekonomik örgütlenme açısından oldukça karmaşık bir yapıya ulaşmıştır. Siyaset, sanat, çevre ve daha birçok konunun gündemde olduğu dünyamızda spor ticarileşerek bir sektör olmaya devam etmektedir (Argan, 2004).

1984 Los Angeles Olimpiyatları (gelir olarak 215 milyon sterlin) ile ülke ve toplum organizasyonu için muazzam ekonomik faydalar sağlayan uluslararası spor organizasyonları, finansal kayıplardan ziyade ciddi finansal getiriler üretti. 1996 Atlanta Olimpiyatları 5,1 milyar dolarlık ekonomik fayda sağlarken, aynı zamanda 77.000 kişi için yeni istihdam kaynakları da yarattı. Spor organizasyonlarının finansal getirileri yüksek seviyelere ulaşabilmektedir. 1998'de spor turizmi organizasyonları İskoçya'ya 1,94 milyar sterlin gelir bildirdi ve 1999'da ABD yerli ve uluslararası spor turizmi organizasyonları 44 milyar dolar kar elde etti. Ayrıca bulgular, 1999 yılında Avustralya'da ağırlanan spor turizmi organizasyonlarının 17 milyar ABD doları tutarında bir ekonomik katkı sağladığını göstermektedir (Yılmaz, 2019).

Bu çalışmanın amacı, uluslararası spor organizasyonlarının ülkeler ve şehirler üzerindeki etkisini ve genel halk üzerindeki sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini incelemektir. Uluslararası spor organizasyonlarının etkisini daha iyi anlamak için, dünyanın en önemli spor organizasyonları olarak kabul edilen olimpiyat sonrası şehirlere yönelik sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine ilişkin yerel halkın algılarını belirlemektir. Uluslararası spor organizasyonlarının kent üzerindeki sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine ilişkin yerel halkın algısını belirlemek amacıyla, getirdiği sosyal, kültürel ve ekonomik etkiler ortaya konularak yerel halkta bir miktar farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmada, uluslararası spor organizasyonlarının kent üzerindeki sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine, bölgeye katkılarına, bölgeye olumsuz etkilerine ve bölgenin turizm potansiyeline katkılarına ilişkin yerel halkın algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.1. Büyük Spor Organizasyonlarının Yapıldığı Ülkelere Etkileri

Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapan ülkenin sporuna, sporculara ve gençlere, spor tesislerinin altyapısına, spor dışındaki şehirlerin genel altyapısının iyileştirilmesine, ülke ekonomisine, ihracatına, ülkedeki yabancı yatırıma, Ülkenin dünyadaki imajı ve Prestij, sadece şehirlerarasında değil, ülkeler arasında da kıyasıya ve kıyasıya bir mücadeledir (Şimşek, 2011). Güney Kore'deki 1988 Olimpiyat Oyunları, ulusun ve dünya insanlarının olumlu algılarını geliştirmede önemli bir rol oynadı (Tek, 2006). IOC'yi Atlanta'nın 1996 Atlanta Olimpiyatları ve 100. yıl dönümü kutlamaları için mükemmel bir mekân olduğuna ikna ettik. Atlanta'daki 1996 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapmaktan ne kazanacaksınız? Tabii ki; ekonomik faydaları açıktır. Bunlar; 3.5 milyar dolardan fazla ekonomik etki, 6 yıllık olimpiyat hazırlıkları sırasında tespit edilen binlerce iş, doğrudan olimpiyatlara gidecek milyonlarca dolarlık vergi geliri, paradan daha önemli yeni ve modern stadyumlar (Evans, 2010 ve Cashman, 2002).

Olimpiyatlar pahalı organizasyonlardır. Böyle bir organizasyonu gerçekleştirmek için büyük miktarda sermaye ve yatırım gerekli olup, yüksek maliyetler nedeniyle tam olarak gelişemeyen ve finansal, sosyal

ve politik olarak güçlü bir konumda ol,mayan ülkelerin bu tür organizasyonlara ev sahipliği yapmasına izin verilmemektedir (Cooffe, 2011 and Cashman, 2006) 1896 yılından beri her dört yılda bir düzenlenen modern olimpiyatlar, 1980'lerde organizasyonu düzenleyen şehre ve ülkeye yaptığı katkının yanı sıra ülke ekonomisine de büyük bir yük getirmiştir (Şimşek, 2011:109). 1980'lerden itibaren olimpiyat sponsorluk gelirlerinin ve TV hakları gelirlerinin artmasıyla birlikte Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmak her açıdan şehirler ve ülkeler için büyük bir kazanç haline gelmiştir (Gold ve Gold, 2011: 47). Sonuç olarak, altı şehir 1992 Olimpiyatları için rekor sayılarda aday gösterildi. 1984 Los Angeles Olimpiyatları, 156 ulusal televizyon kanalı tarafından yayınlandı ve 287 milyon dolarlık televizyon geliri sağladı (Cashman, 2002). 1988 Seul Olimpiyatları'na ev sahipliği yapan Güney Kore sanayi malı dış satımı, önceki seneye göre %28,3 artarak 60,67 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır (Şimşek, 2011). Kişi başına düşen gelir 1986'da 2.321 ABD Doları ve 1988'de 3.728 ABD Doları iken, 1986'da 953 milyon ABD Doları olan gayri safi milli hasıla, 1988'de 1 milyar ABD Dolarına yükselerek 561 milyon ABD Dolarına ulaşmıştır. (Tayga, 1990). Öte yandan 1988 senesinde Güney Kore' ye gelen turist sayısında önceki yıla oranla %23'lük bir artış sağlanarak yaklaşık 2.300.000'lü rakamlara çıkmış ve bu durum ülkenin ekonomisine yaklaşık 3-4 milyar arası ABD doları kazandırmıştır. Seul Oyunları 1982- 88 yılları arasında 302,000 kişi için yeni iş olanakları oluşturarak işsizlik oranlarının düşmesini sağlamıştır (Evans, 2010).

1988 Seul Olimpiyatları'nın öncesi ve sonrasında yapılan dünya geneli bir araştırmada Kore sanayisi ürünlerine olan güven yapılan maçlardan sonra yaklaşık %35'lik artış göstermiş bu durum, olimpiyatların ulusal imaj dışındaki alanlardaki olumlu etkisini açıklamaktadır (Cashman, 2002; Cashman ve Hugles, 1998; Coubertin, 2000). Öte yandan Olimpiyat Oyunları da Kore sporunun gelişimine büyük katkılar sağlamıştır. 1948'deki ilk Olimpiyat Oyunlarından 1988 Olimpiyat Oyunlarına kadar, Güney Koreli sporcular Olimpiyat Oyunları tarihinde toplam 66 madalya kazandı, toplam 33 madalya, 12 altın madalya ve 10 gümüş madalya ve 11 bronz madalya kazandı (Şimşek, 2011: 104). 160 ulusal televizyon kanalı tarafından yayınlanan Seul Olimpiyatları, 403 milyon dolarlık TV geliri sağlamıştır. (Cooffe, 2011). Ancak olimpiyatlara ev sahipliği yapmak, ev sahibi ülke için büyük maliyetler getiriyor. 2008 Pekin Olimpiyatlarının maliyetinin yaklaşık 45 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor. Pekin Olimpiyatları'ndan önce yapılan en büyük maliyet, 9 milyar dolarla Atina Olimpiyatlarıydı. Olimpiyatların maliyetinin bu kadar yükselmesinin sebebi, ülkelerin Olimpiyatlara yaptıkları yatırımlardan uzun vadeli gelir beklentilerinin yanı sıra spor turizmüne verilen önemden kaynaklanmaktadır (Gold ve Gold, 2011). Çin, son Olimpiyatlara ev sahipliği yapmasını ne pahasına olursa olsun bir prestij olarak görüyor. Ayrıca bu yatırımların ülkenin sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlayacağına inanılmaktadır (Tayga, 1990). Maliyetlerin çoğu, olimpiyatlar ve benzeri büyük spor organizasyonları için altyapı ve üstyapı çalışmalarına gidiyor. 2008 Pekin Olimpiyatları'nda kentsel düzenlemelere yaklaşık 1-11 milyar dolar harcandı (Terekli ve ark., 2000). Jing Shun-lu yolu Beijing havalimanına alternatif olarak inşa edilmiş kullanışsız bir yol iken, yapılan peyzaj çalışmaları ile birlikte yenilenmiş, o civarda ikamet eden insanları başka yerlere yönlendirmek amacıyla maddi destek sağlanmış ve bu sayede proje tamamlanmıştır (Cashman, 2006). Çin'de yapılan bazı düzenlemelerle birlikte trafik kontrol sistemi komple elektronikleşmiş, kilometrelerce otoyol elden geçirilmiş, telefon ve internet altyapısı yeniden düzenlenmiştir (Terekli ve ark., 2000). Olimpiyat harcamalarının büyük bir kısmını oluşturan yol, demiryolları, havaalanları, spor kompleksleri ve şehirselleştirme yatırımlarının yanında reklam ve güvenlik yatırımları da önemlidir. 2008 Olimpiyat Oyunları için açıklanan güvenlik harcaması tutarı 1 milyar dolar civarındaydı (Yazıcıoğlu ve Erkan, 2004: 105). 2008 yılında Pekin Olimpiyat Oyunları yapıldığında Çin'in reklam yatırımları önemli ölçüde artmış ve pazar büyüklüğü yaklaşık 186 milyar ABD dolarına ulaşmıştır (Tek, 2006: 25). Ayrıca yurt içi sponsorluk anlaşmalarının ölçeği 3,2 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Çin'in önemli spor giyim

markalarından biri olan Li Ning, yaptığı yatırımla İsveç, İspanya ve diğer ülkelerde yetkili ürün üretim anlaşmaları imzalamıştır (Yetim, 2006).

Çin'in olimpiyatlardan yaklaşık 400 milyar ABD Doları kazandığı tahmin edilmektedir (Belek, 2003). Müsabakaları seyretmek için ülke dışından gelen insanların harcamaları ve yerli halkın harcamaları nedeniyle ülke genelinde bir ekonomik canlılık yaşanmakta ve bu canlılık nedeniyle hem inşaat sektöründe hem de yurt içinde çok fazla talep bulunmaktadır (Cashman, 2002). Bu genişlemede en büyük paya sahip olan inşaat sektörünün yanı sıra ülke genelinde otelcilik, hızlı tüketim malları, promosyonlar ve daha fazlası vardır. Birçok iş kolu önemli gelir sağlar. Artan istihdam talebi nedeniyle ülkedeki istihdam talebi artmış ve ekonominin önemli göstergelerinde olumlu bir imaj oluşturmuştur (Şimşek, 2011).

2. MATERYAL VE METOT

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman analizi tekniği, yazılı verilerin içeriğini itinalı bir şekilde sistemli olarak analiz etmek için kullanılmakta olan nitel araştırma yöntemlerinden biridir (Wach, 2013). Bunu takiben elde edilmiş olan verilerin analizi işlemi gelmektedir. Nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen verilerin analiz şekli ise şu şekildedir; verilerin toplanması, verilerin eksiltilmesi, verilerin gösterimi, ortaya sonuç çıkartmak ve çıkan sonucu doğrulama olarak üç aşamalı bir biçimde yapılmaktadır (Miles ve Huberman 1994). Nitel araştırmalarda genel olarak veri toplama işlemi doküman, gözlem ve görüşme şeklinde elde edilmektedir (Berg ve Lune, 2015; Merriam, 2009). Elde edilen verilerin analiz işlemi yapılırken betimsel analiz ve içerik analizi haricinde söylem analizi, doküman analizi yöntemleri de uygulanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.1 Verilerin toplanması / işlem yolu

Elde edilen veriler yöntem kısmında bahsedilen doküman analizi tekniği ile toplanmıştır. Araştırma konusu hakkında basılı, elektronik, haber, resmi kurum ve kuruluş açıklamaları ve internette yer alan haberler olmak üzere tüm veriler incelenerek elde edilmiştir.

2.1.1 Verilerin Analizi

Araştırmaya konu olan veriler doküman analizi tekniği ile sistematik olarak elde edilmiş, incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen veriler tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 1. Olimpiyat oyunların maliyet- kar durumu

Olimpiyat Oyunları	Maliyet(\$)	Kar(\$)
1992 Barselona Olimpiyat oyunları	1,6 Milyar	358 Milyon
1996 Atlanta Olimpiyat oyunları	5,1 Milyar	1,1 Milyar
2000 Sidney Olimpiyat oyunları	8,4 Milyar	1,8 Milyar
2004 Atina Olimpiyat oyunları	11,2 Milyar	1,4 Milyon

2008 Pekin Olimpiyat oyunları	14,2 Milyar	1,6 Milyar
2012 Londra Olimpiyat oyunları	13,9 Milyar	1,9 Milyar
2016 Rio Olimpiyat oyunları	11,1 Milyar	-2,1 Milyar

Kaynak: Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerinden hazırlanmıştır.

Olimpiyat oyunlarının maliyet-kar ilişkisine ait hazırlanmış olan tabloya bakıldığında; 1992 Barselona Olimpiyat Oyunlarının maliyet durumu 1.6 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 358 milyon dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 1996 Atlanta Olimpiyat oyunlarının maliyet durumu 5.1 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 1.1 milyar dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 2000 Sidney Olimpiyat oyunlarının maliyet durumu 8.4 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 1.8 milyar dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 2004 Atina Olimpiyat oyunlarının maliyet durumu 11.2 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 1.4 milyar dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 2008 Pekin Olimpiyat oyunlarının maliyet durumu 14.2 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 1.6 milyar dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 2012 Londra Olimpiyat oyunlarının maliyet durumu 13.9 milyar dolar oyunlardan elde edilen karın toplam 1.9 milyar dolar olduğu Uluslararası Olimpiyat Komitesi verilerine yansımıştır. 2016 Rio Olimpiyat oyunları maliyeti 11.1 milyar dolar iken Uluslararası Olimpiyat Komitesine yansıyan verilere göre -2.1 milyar dolar zarar etmiştir.

Tablo 2. Uluslararası federasyonlara brüt gelir

Olimpiyat Organizasyonu	Milyon Dolar(\$)
Yaz Olimpiyat Oyunları	
2004 Atina Olimpiyat Oyunları	257 Milyon Dolar
2008 Pekin Olimpiyat Oyunları	297 Milyon Dolar
2012 Londra Olimpiyat Oyunları	520 Milyon Dolar
2016 Rio Olimpiyat Oyunları	540 Milyon Dolar
Kış Olimpiyat Oyunları	
2002 Salt Lake City Olimpiyat Oyunları	92 Milyon Dolar
2006 Torino Olimpiyat Oyunları	128 Milyon Dolar
2010 Vancouver Olimpiyat Oyunları	209 Milyon Dolar
2014 Soçi Olimpiyat Oyunları	199 Milyon Dolar
2018 Pyeong-Chang Olimpiyat Oyunları	215 Milyon Dolar

Kaynak: www.olympics.com

Uluslararası Federasyonların Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunlarından elde etmiş olduğu brüt gelirlerinin dağılımının gösterildiği tabloda brüt gelirlerinin bir önceki Olimpiyat Oyunlarına göre arttığı söylenebilir. 2004 Atina Olimpiyat Oyunlarından elde edilen brüt gelir 257 milyon dolar iken 2016 Rio Olimpiyat Oyunlarından elde edilen brüt gelirin 540 milyon dolar olduğu görülmektedir. İki Olimpiyat Oyunları arasındaki brüt gelir farkının 283 milyon dolar seviyesinde olması, Yaz Olimpiyat Oyunlarından elde edilen brüt gelirin kademeli olarak artmakta olduğu belirtmeyi mümkün kılmaktadır. Kış Olimpiyat Oyunlarından elde edilen brüt gelire 2002 Salt Lake City Olimpiyat Oyunlarından elde edilen brüt gelir 92 milyon dolar iken 2018 Pyeong-Chang Olimpiyat Oyunlarından elde edilen gelirin 215 milyon dolar olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yıllara IOC toplam geliri (milyar USD olarak)

Yıllar	Toplam gelir (Milyar Dolar (\$))
2001-2004	3
2005-2008	3.9
2009-2012	5.2
2013-2016	5.7
2001-2016	17.8

Kaynak: IOC'nin denetlenmiş mali tabloları

Belirli yıllarda kategorize edilerek sunulan tabloda IOC'un toplam gelirine bakıldığında 2001-2004 yıllarında 3 milyar dolar; 2005 ile 2008 yılları arasında 3.9 milyar dolar; 2009 ile 2012 yılları arasında 5.2 milyar dolar; 2013 ile 2016 yılları arasında 5.7 milyar dolar ve 2001 ile 2016 yılları arasında 17.8 milyar dolar olarak görülmektedir. Bu doğrultuda IOC'un toplam gelirlerinin belirli yıl aralıkları içerisinde kademeli bir artış yaptığı söylenebilir.

Tablo 4: FIFA'nın dünya kupası organizasyonu gelirleri

Organizasyon	Gelir Durumu (\$)
2018 FIFA Rusya Dünya Kupası	6 Milyar Dolar (Gökçe, 2018)
2014 FIFA Brezilya Dünya Kupası	3 Milyar Dolar (Euronews, 2015)
2010 FIFA Güney Afrika Dünya Kupası	2.29 Milyar Dolar (Euronews, 2015)
2006 FIFA Almanya Dünya Kupası	2,7 Milyar Dolar (Akşar, 2018)
2002 FIFA Güney Kore-Japonya Dünya Kupası	562,5 Milyon Dolar (2002 Dünya Kupası Gelirleri, 2010)
1998 FIFA Fransa Dünya Kupası	853 Milyon Euro (Özpeynirci, 2002)
1994 FIFA Amerika Dünya Kupası	72 Milyon Euro (Akşar, 2008)
1990 FIFA İtalya Dünya Kupası	59 Milyon Euro (Akşar, 2008)
1982 FIFA İspanya Dünya Kupası	23,5 Milyon Dolar (1982 Dünya Kupası Gelirleri, 2010)
1978 FIFA Arjantin Dünya Kupası	17 Milyon Dolar (1978 Dünya Kupası Gelirleri, 2010)

FIFA'nın Dünya Kupası organizasyonlarından elde etmiş olduğu gelirlere bakıldığında yıllar geçtikçe elde edilen gelir miktarının kademeli bir şekilde arttığı görülmektedir. 1978 FIFA Arjantin Dünya Kupası gelirler 17 milyon dolar iken 2018 FIFA Rusya Dünya kupasından elde etmiş olduğu 6 milyar dolar gelir durumu bu artışın net olarak göstergesi konumundadır.

4. SONUÇ

Uluslararası spor organizasyonu dünya çapında önemli bir yer almaktadır ve insanlar tarafından ilgiyle izlenmektedir. Bu tür organizasyonlar, kendilerine ev sahipliği yapan ülkeler için birçok sosyal, kültürel ve ekonomik etki yaratırken, milletler arasında dayanışma ve kardeşliği beslemek için de çok önemlidir. Bir ülkenin veya şehrin ekonomik faydaları nedeniyle yapılan yatırımlar şehrin jeopolitik ve sosyokültürel zenginliğini artırır. Bu, sporcuların eğitimi ve gelişimi için cesaret vericidir. Bu tür organizasyonların ülke içinde barındırılması ve kurulduktan sonra sporcuların kullanımına açılmasını sağlamak için bu tür organizasyonların kurulması, ülkelerdeki sportif faaliyetlere büyük faydalar sağlamaktadır. Argan'a (2013) göre; spor etkinliklerinde birçok paydaşın farklı ilgi ve çıkarları vardır ve etkinlikler gündeme katılmak isteyen hükümetleri, işletmeleri ve kurumları cezbetmektedir.

Yazarlar, bu katılımın temelini etkinliğin hedef kitlenin ihtiyaçlarını ve iş ortamının beklentilerini karşılama olduğunu vurgulamaktadır. Veriler ışığında da söylenebileceği gibi spor organizasyonları federasyonlar nezdinde ülke ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. Bundan dolayı bu tür organizasyonları ülkelere kazandırmanın önemi büyüktür. Uluslararası spor organizasyonlarını yalnızca önceki hazırlıklar, organizasyon sırasındaki yatırımlar veya elde edilen faydalar temelinde değerlendirmek, etkinliğin boyutu ve ev sahibi veya sponsorun elde etmeyi umduğu uzun vadeli faydaları anlamak için yeterli değildir. Bu tür organizasyonlar, ürettikleri etki nedeniyle uzun vadeli planlama gerektiren kapsamlı faaliyetler olduğu için, aynı zamanda sürdürülebilir faydaları veya istenmeyen sonuçları olan uzun vadeli faaliyetlerdir. Bu konu üzerinde yapılan çalışmaların artması ülkemiz için de bilgi birikimin artmasına, bu tür organizasyonların ülkemizde yapılmasına teşvik ve çalışma için destekler nitelikte olacağı için literatüre ve ülkemize katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Açıklamalar

Bu araştırma Uluslararası Toplumsal Araştırmalar Kongresi Spor Bilimleri Sempozyumu'nda özet bildiri olarak sunulmuştur.

Yazar Katkıları

Sorumlu yazar, çalışma fikri ve deseni ile çalışmanın giriş bölümüne, İkinci yazar verilerin elde edilmesine, Üçüncü yazar ise tartışma ve sonuç kısımlarına katkı sağlamıştır.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

Akşar, T. (2008). 1990-1994 FIFA dünya kupası gelirleri. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/naklen-yayin-gelirleri-ne-olacak-i/2989> (Erişim Tarihi: 07.01.2022).

Akşar, T. (2018). 2006 FIFA Almanya dünya kupası gelirleri <https://www.dunya.com/kose-yazisi/dunya-kupasi-ne-kazandiracak/20420> (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

Argan, M. (2004). Spor ve turizm pazarlamasının kesişim noktası olarak spor turizmine kuramsal bir bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 158-168.

Argan, M. T. (2013). Etkinlik paydaşları. İçinde Ertan, H. (Eds.). *Etkinlik yönetimi* (ss.2-64). Açık öğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Belek, C. (2003). *İstanbul olimpiyat alanlarının kentsel peyzaj planlama açısından irdelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul.

Berg, B. L., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. H. Aydın (Çev. Edt). Konya: Eğitim Kitabevi.

Cashman, R. (2002). *Impact of the games on olympic hostcities*. Barcelona: Centred "Estudis Olímpics (UAB).

Cashman, R. (2006). *The bitter sweet awakening: The Legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Sydney: Walla Walla Press.

Cashman, R., Hughes, A. (1998): *The green games: A golden opportunity*. Sydney: Centre for Olympic Studies, UNSW.

Coaffe, J. (2011). Urban regeneration and renewal. İçinde Gold, J. R., & Gold, M. M. (Eds.). *Olympic cities: City agendas, planning and the World's games, 1896-2016* (pp.180-194). London: Routledge

Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: Kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 51-59.

Evans, G. L. (2010). Cities of culture and regeneration game. *London Journal of Tourism, Sport and Creative Industries*, 6 (Special 'European Capital of Culture' Issue), 5-18.

Gold, J. R., & Gold, M. M. (Edt.) (2011). *Olympic cities: City agendas, planning and the world's games, 1896-2016*. London: Routledge

Goldmann, L. (1977). *İnsan bilimleri ve felsefe*. Afşar, T., & Aynuksa, F. (Çev.), İstanbul: Kavram Yayınları.

Gökçe, A. (2018). *2018 FIFA Rusya Dünya Kupası gelirleri*. <http://www.milliyet.com.tr/attila-gokce/dunya-kupasi-dunyanin-parasi--2691551-skorer-yazar-yazisi/> (Erişim Tarihi: 03.01.2022).

Güçlü, M. (2001). Olimpiyat oyunları ve spor sponsorluğu. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 223-239.

Gürbüz, A. (2002). Turizmin sosyal çevreye etkisi üzerine bir araştırma, *Teknoloji Dergisi*, 5(1-2), 49-59.

Gürdal, M. (1987). *Ulaştırma ekonomisi, turizm ulaştırmasına genel yaklaşım*. Aydın: Coşkun Matbaası.

Güvenç, B. (1979). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

<https://olympics.com/en/>. (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

<https://t24.com.tr/haber/dunya-kupasinin-ekonomik-yuzu,80174> 1982 Dünya Kupası Gelirleri (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

<https://t24.com.tr/haber/dunya-kupasinin-ekonomik-yuzu,80174> 2002 dünya kupası gelirleri (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

<https://t24.com.tr/haber/dunya-kupasinin-ekonomik-yuzu,801741978> Dünya Kupası Gelirleri (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

Hudson, S. (2003). *Sport and adventure tourism*. London: Routledge.

İçöz, O., Günlü, E., & Yılmaz, B. S. (2007). *Genel turizm, turizmde temel kavramlar ve ilkeler*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Jenkins, R. (2008). *The first London Olympics 1908*. London: Aurum Books.

Kissoudi, P. (2010) Athens' post-olympic aspirations and the extent of their realization. *The International Journal of the History of Sport*, 27, 16 18.

Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Çokluk, Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik* (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Kroeber, A., & Kluckhohn, C. (1963). *Culture: A critical review of cocepts and definitions*. New York: Random House.

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research. A guide to design and implementation*. San Francisco: John Wiley-Sons

Miçooğulları, B. O. (2004). *Türkiye için spor turizmi stratejisinin belirlenmesi ve geliştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage, Thousand Oaks.

Nalçakan, M. (2009). *Uluslararası spor organizasyonlarında sağlık hizmetleri 2005 İzmir örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Özpeynirci, E. (2002). *1998 FIFA Fransa Dünya Kupası gelirleri*. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/dunya-kupasi-853-milyon-euroya-ekranlara-yansiyor-77180> (Erişim Tarihi: 10.02.2022).

Reisenger, Y. (1994). *Social contact between tourist and hosts of different cultural backgrounds, tourism the state of the art*. England: John Wiley and Sons Inc.

Ren, X. (2009). Olympic Beijing: Reflections on urban space and global connectivity. *The International Journal of the History of Sport*, 26(8), 1011-1039. <https://doi.org/10.1080/09523360902904751>

Şebin, K. (2009). *Erzurum kış sporları turizmi ile ilgili yöre halkının tutum ve beklentileri* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Şimşek, K. (2011). 2011 Erzurum dünya üniversitelerarası kış oyunlarının Erzurum şehrine sosyo-kültürel ve ekonomik etkisi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(3), 383-393.

Tayga, Y. (1990). *Türk spor tarihine genel bakış*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.

Tek, T. (2006). *Türkiye'de uluslararası spor organizasyonu düzenleyen federasyonların karşılaştıkları problemler* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Terekli, S., Katırcı, H., Heper, E., & Erkan, M. (2000). *Sporla yönetim anlayışı ve çağdaş spor yönetimi*. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Derneği Bildiri Özetleri, Ankara.

Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*. IDS Practice Paper in Brief 13.

Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yetim, A. (2006). Spor yönetiminde sistem yaklaşımı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 58-63.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yılmaz, B. (2019). *Uluslararası spor organizasyonlarının kentler üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yozgat Bozok üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat.

2010-2014 FIFA Dünya Kupası Gelirleri (2022). <https://tr.euronews.com/2015/05/31/dunya-futbolunun-patronu-fifa-parayi-nereden-kazanip-nereye-harciyor> (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

Makale Geliş : 06.06.2022

Makale Kabul : 12.08.2022

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>